

CAPUT IV.

AN RELIGIONES MILITARES, QUÆ NUNC SUNT DE FACTO, COMPREHENDANTUR PROPRIË SUB GENERE STATUS RELIGIOSI.

1. Superest dicendum de altera quæstione, quæ difficilior est, an religiones militares, prout nunc sunt in Ecclesia, quoad milites, sint veræ religiones simpliciter et absolute. Dico autem quoad milites, quia, quoad clericos vel monachos cum quibus habent supradictam in proximo cap., n. 11, unionem, non est dubium quin illi veri religiosi sint; veram enim professionem faciunt, et se Deo dedicant immutabiliter, et tria vota substantialia plene observant ex vi suæ professionis. Difficultas ergo est de militibus, et constitui maxime solet in hoc, quod illi non emittunt votum castitatis simpliciter, sed conjugalis tantum; hæc autem castitas non videtur sufficiens ad constituendum statum simpliciter religiosum; ergo. Probatur minor, primo, quia de ratione status religiosi est votum castitatis, adeo ut hoc non possit Summus Pontifex immutare, ut dicitur in c. *Cum ad monasterium*, de Statu monachorum; sed illud non est votum castitatis simpliciter, sed tantum secundum quid; ergo non potest constituere statum religiosum simpliciter, sed tantum secundum quid. Secundo, quia status religiosus postulat professionem observandi consilia, præsertim castitatis; illud autem votum non est de consilio castitatis servando, sed solum de servanda ea castitate, quæ ex natura rei est necessaria, et in præcepto; ergo non satis est ad statum religiosum constituendum, quia modus ille servandi eandem castitatem, alias necessariam, majori obligatione, non promovet homines ad opera consilii et perfectionis faciendæ, sed solum ad servanda strictius præcepta, vel ad summum ad majorem perfectionem ejusdem operis præcepti, quod satis non est ad opus perfectionis. Tertio, si attente consideretur ratio ob quam est necessaria observatio continentiae ad perfectionem, plane constabit castitatem conjugalem ad hunc finem satis non esse. Quia quod maxime impedit profectum perfectionis, est ipse usus matrimonii, cum omnibus oneribus, et curis quas secum affert. Unde Paulus, 1 Cor. 7, quando consilium castitatis dat, præcipue consulit abstinere a matrimonio, et virginitatem servare; et rationem subdit dicens: *Volo autem vos sine sollicitu-*

sine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo; qui autem cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori et divisis est; et infra: Porro hoc ad utilitatem vestram dico, non ut laqueos vobis injiciam, sed ad id quod honestum est, et quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi. Sentit ergo matrimonium, et usum ejus, hoc impedimentum afferre, et non solum illicitam venerem, sed etiam conjugii honestatem dividere cor, et afferre curas et sollicitudines quæ perfectionem impediunt; ergo ad statum perfectionis simpliciter non potest sola castitas conjugalis sufficere. Unde Basilius, regula 5, ex fusius disputatis, locum hunc tractans, ait Paulum occupationes, quæ ex matrimonio nascuntur, cum his quæ propter Deum sumuntur, opposuisse, *perinde quasi hæc cum illis coherere non possint.*

2. Quarto accedunt similes rationes ex aliis duobus votis desumptæ; nam talis paupertas ab his militibus vovetur, ut non liberet eos a sollicitudinibus hujus seculi, nec reprimat affectum conquirendi divitias; imo, quod pejus est, ad hoc talem paupertatem vovere videntur, ut ditiores fiant; denique, cum parentes filiorum sint, illis thesaurizare debent; quomodo ergo perfectam et religiosam paupertatem profiteri possunt? De obedientia formari argumentum posset simile, quia qui obligatus est uxori, et curæ filiorum ac familiæ, non potest perfectam obedientiam profiteri; tamen, quidquid sit de usu, quoad hanc partem, non est difficile rationem religiosi status salvare, si cætera non desint.

3. Propter has et similes difficultates, nonnulli moderni auctores docuerunt, hos militares ordines, prout jam instituti sunt, et usu servantur, non continere verum religiosum statum quoad milites, sed tantum secundum quid. Primus hujus assertionis auctor videtur fuisse Soto, lib. 7 de Justitia, articulo 3, et in 4, d. 27, quæstione prima, articulo quarto, ubi vehementius invehitur in mores et vitam horum equitum, quam fortasse par esset. Ejus tamen opinionem secutus est Sarmiento, in suo Defensorio, initio, et p. 1, monit. 6, et l. de Redit. Ecclesiæ, p. 4, c. 1, qui etiam addidit, hos milites non esse personas Ecclesiasticas, neque gaudere privilegio canonis vel fori; et monit. 16, negat hos emittere vota substantialia religionis. Idem tenuit postea Azevedo, libro 5 Novæ recopil., lib. 3, tit. 5, lib. 14, numero tertio; Ludovicus Lopez, in Instruct. cons., 2

p., c. 48, et nonnulli alii, qui in suum favorem afferunt D. Thom. 2. 2, quæst. 183, art. 4, ad 3, ubi sic ait: *Illi modi vivendi, in quibus homines matrimonio utuntur, non sunt, simpliciter et absolute loquendo, religiones, sed secundum quid, in quantum scilicet in aliquo participant quædam, quæ ad statum religionis pertinent.* Imo significat ulterius Soto, milites hos, cum quibus dispensatum est ut possint uxores ducere, non solum post hanc dispensationem, verum etiam ante illam, quando inhabiles erant ad matrimonium, non fuisse vere religiosos; arguens enim, quia si ante hoc privilegium matrimonium contrahere tentarent, nihil facerent, quod non aliunde emanare videtur, nisi a ratione religionis, responderet non inde provenire, quod sit vera religio, sed ex Pontificis statuto. Unde etiam concludit, non solum modo, verum etiam antea, per professionem hujus militiae non dissolvi matrimonium præcedens ratum, et non consummatum; quod etiam de militibus S. Joannis affirmat, in 4, ubi supra. Quamvis fateatur, quod certum est, eos nunc esse inhabiles ad matrimonium, sentiens etiam illos non esse inhabiles ex vi voti, seu veritatis religionis, sed ex statuto Papæ; et ideo subjungit ibidem, posse Pontificem eum cum his dispensare, ut ducant uxores, salva eorum religione, licet non esset (inquit) ita honestum et condecens; quæ omnia fere sequitur Sarmiento, supra.

4. In quo non loquitur Sotus consequenter; nam in priori loco, lib. 7 de Institut., concedit hos milites Sancti Joannis esse proprie religiosos, quia *pro suo instituto* (ait) *conventum habent, et obedientiæ specimen, neque matrimonium contrahunt.* At in altero loco, 4, ait non contrahere matrimonium solum ex statuto Papæ, non ex proprietate religionis; et in aliis religiosis militibus censet id non fuisse antea sufficiens, ut essent veri religiosi, cum tamen in reliquis pares essent; nam etiam habent obedientiæ specimen, et antea majus habebant; ex sua etiam institutione conventum habent, quamvis hoc ad veritatem religiosi status necessarium non sit. Aliam etiam repugnantiam in dictis ejus invenio; nam aperte sentit, hæc vota omnium horum militum, etiam S. Joannis, per se esse simplicia, et solum habere vel habuisse illum effectum inhabilitandi ad matrimonium ex statuto Pontificis, sicut votum ordinis sacri; aliis vero locis, ipse contendit ad veritatem religionis necessarium esse votum natura esse sua solemne, id

est, vi sua, absque constitutione Ecclesiæ, impediens ac dirimens matrimonium; quomodo ergo cum his stat, ut milites Sancti Joannis sint veri religiosi? Denique, in eo etiam non sibi constat, quod ait, non esse ita honestum, et condecens, cum his, sicut cum aliis militibus, dispensare, ut matrimonium possint contrahere; nam si votum eorum est ejusdem rationis, et in aliis fuit decens et expediens, ut in lib. de Justitia ipse docet, cur non erit in his? tam enim est observatu difficilis castitas ab his, sicut ab aliis, et in eisdem periculis versantur, et eodem modo laute vivunt. Est ergo de omnibus eadem ratio, si Papa velit sua potestate uti; de facto vero fortasse non est inventa tanta necessitas in militibus Sancti Joannis, et præsertim quia impensius suæ professioni et militiae vacant, et majorem quamdam rationem ordinis et obedientiæ retinent.

5. *Prima assertio pro militibus.* — De militibus ergo Sancti Joannis pro constanti supponimus, esse veros religiosos ex vi institutionis suæ. Ita sentiunt omnes Doctores citandi, et Soto non negat. Et probatur, quia possibilis est religio vera et militaris, ut supra ostensum est; sed in hoc instituto invenitur quidquid ad veritatem talis religionis desiderari potest; ergo. Patet minor, quia imprimis habent integrum votum castitatis, ut supponitur; vota autem paupertatis et obedientiæ non habent certam mensuram necessariam ad veritatem status religiosi, sed satis est quod sint secundum aliquam regulam approbatam, qualis est ista religio. Præsertim, quia quoad paupertatem revera sunt incapaces domini, et omnis usus seu dispositionis ejus, sine superiorum facultate; quod autem in hac majorem aliquam latitudinem habeant, spectare potest ad minorem rigorem, non ad tollendam substantiam religionis. Eademque ratio est de obedientia, præsertim eam ex vi instituti teneantur ad obediendum in re satis ardua et difficili, qualis est aggredi quæcumque pericula belli propter fidei defensionem.

6. Quod autem Soto ait, impedimentum contrahendi matrimonium in his religiosis esse tantum ex statuto Ecclesiæ, et non ex vi religionis, primum nihil obstat veritati status religiosi; nam hoc commune est omnibus religiosis professis, ut ex sententia Bonifacii et Gregorii Pontificum, et ratione tomo præcedenti ostendi. Deinde, voluntarie videtur hoc dictum, in hoc genere professionis, seu religionis, magis quam in aliis; nec ab ipso Soto differentia hæc aliqua ratione probatur aut

deklaratur. Cur enim in aliis religionibus inhabilitas hæc intrinsece oritur ex natura talis professionis, et in hac, non nisi ex statuto Ecclesiæ? Aut enim ex sola ratione generali, quia militaris religio est, vel ex aliqua speciali: primum dici non potest, alias nulla militaris religio posset esse vera religio, quia ipse Soto putat, illam solam esse veram religionem, quæ vi sua hæc affert inhabilitatem; consequens autem falsum esse ostensum est capite præcedenti. Secundum etiam excogitari non potest; quæ enim specialis ratio fingi potest necessaria ad hunc effectum, quæ in religione militari inveniri possit, et in hac non invenitur? Denique, ipse ait hunc effectum sequi ex traditione, per quam efficitur religiosus, quasi servus religionis; sed hæc traditio invenitur in his religiosis, alioqui religiosi non sunt, quod ipse Soto alibi dicere non audet. Igitur si in aliis religionibus illa inhabilitas sequitur ex natura votorum, et professionis, etiam in hac; vel, quod verius est, sicut in aliis, ita etiam in hac solemnitas illa est ex constitutione Ecclesiæ, quod ad veritatem et proprietatem religionis nihil refert. Quare falsum est etiam, quod Soto ait, per professionem in hac religione non dirimi matrimonium ratum, non consummatum, oppositum enim in citato tomo ostendimus. Denique non video, qua consequentia aut ratione Soto admittat Pontificem posse in hac professione dispensare, cum de cæteris religionibus non militaribus id neget, de quo etiam infra dicendum est. Quæ fere omnia attingit et confirmat Navarrus, consil. 2, de Conversione conjugat., quod incipit *Quidam nobilis*.

7. *Consecrarium ex assertione.* — Hinc concluditur, omnes religiones militares, quæ a prima sua institutione cum integro voto castitatis ac reliquis institutæ fuerunt, quamdiu in illo statu et integritate permanserunt, veras ac proprias religiones fuisse; nam rationes factæ de religione Sancti Joannis, prout nunc est, idem de cæteris probant, quoad illum statum, et tempus pro quo duravit.

An etiam ordines militares, qui castitatem tantum conjugalem vocent, sint proprie religiones.

8. *Non videri veros religiosos.* — Difficultas vero superest de his, quæ vel a principio solum castitatem conjugalem pro militibus professæ sunt, prout de militibus Sancti Jacobi refertur: vel per relaxationem a Pontifice

concessam ad eum statum defecerunt; nam iam perinde se habent, ac si a principio ita essent institutæ; quia jam revera nihil amplius vovent aut profitentur, et ita remissio illa non est tantum in usu, sed in ipso statu, et ideo videtur transiisse a statu religioso ad non religiosum, seu solum secundum quid religiosum.

9. *Opinio Navarri affirmantis eos esse vere religiosos.* — Nihilominus communis opinio est, hos milites etiam nunc esse veros religiosos, simpliciter et absolute; ita tenet Navar., cons. 11, de Regul., quod incipit *Quidam eruditissimus*, ubi ad hoc confirmandum affert communem sententiam, asserentem contra D. Thomam, Pontificem posse dispensare cum religioso ut uxorem ducat: sed illa sententia, ut ego opinor, nihil ad rem præsentem facit, nam illa non asserit posse fieri per dispensationem, ut religiosus manens religiosus ducat uxorem, licite et valide, sed ut desinat esse religiosus, et ita possit id facere. Nec recte dici mihi videtur, statum hunc esse religiosum, cum perpetua (ut sic dicam) dispensatione, sed cum tali institutione, quæ jam non requirat dispensationem, et ideo dixi, numero præcedenti, perinde esse hanc rem considerandam, ac si a principio religio ita esset instituta. Afiert etiam ibi Navarrus ad hoc declarandum, solemnitate voti jure Ecclesiæ, et non divino, esse adjunctam professioni religiosæ. Sed hoc etiam non existimo ad rem iacere; nam, licet inhabilitas ad matrimonium sit ab Ecclesia addita, tamen votum integrum castitatis, et obligatio ad non nubendum a Christo tradita sunt, et sub consilio posita cum statu religioso; punctum ergo difficultatis est, an tale votum, integre saltem obligans, sit de essentia status religiosi absolute dicti. Nam quod Navarrus ibidem subjungit, sicut solemnitas voti fuit ex institutione Ecclesiæ, ita etiam ex ejusdem voluntate et institutione pendere, quod ad religiosum statum requiratur votum integrum castitatis, vel partiale sufficiat, non est æque certum, nec ejusdem rationis. Nam solemnitas illa, quæ consistit in inhabilitate ad matrimonium, intrinsece non est necessaria ad perfectionem, licet deserviat ad occasiones tentationem magis tollendas; et non est res consistens in voluntate hominis, sed in extrinseca lege; at quod votum castitatis sit integrum, vel conjugale tantum, multum videtur ad perfectionem pertinere intrinsece et natura sua; et ideo non videtur simile, quod possit Ecclesia statum perfectio-

nis approbare sine solemnitate voti, vel etiam sine integritate.

10. *Opinionem Navarri alii amplectuntur.* — Eandem nihilominus sententiam docuit idem Navarrus statim, consil. 12, et latius in tit. de Reditibus Eccles., q. 1, monit. 55 et 56, et q. 3, monito 27 et sequentibus, quibus locis late contra Sarmiento rem hanc disputat. Eandem sententiam comprobatur Martinus Avala, in Compendio et declaratione ordinis sancti Jacobi, cap. 1 et 2. Brevius eam attingit Covarr., in Epit., 4, p. 2, c. 3, § 1, n. 18, ubi allegat Fortunium Garciam in quodam consilio pro ordine Sancti Jacobi; late Michael Medina, lib. 4 de Sac. hominum continent., controver. 7, cap. 39. Pro eadem sententia refert alios, et præsertim varios Doctores Hispaniæ, qui ei subscripserunt, Didacus Motta, in speciali opere de hac re, l. 2, c. 1 et 2.

11. *Primum fundamentum eorum ex Bullis Pontificum.* — Fundamentum hujus sententiæ partim auctoritate nititur, partim ratione. Primo ergo ad hoc afferuntur Bullæ Pontificiæ, a quibus hæc militiæ approbatæ sunt, ut ordines regulares ac religiones; et ita in eis sæpissime nominantur. Has late et erudite adducit Didacus Motta, in primo libro illius operis; et in libro 2, earum verba docte expendit, et ideo pauca hic attingam. Solum advertito in eis nunquam expresse, directe, et quasi ex instituto tractari, an talis sit vera religio, necne; sed solum sub nomine religionis sæpius significari, et de illa tanquam de ecclesiastico quodam gradu tractari, ac denique eisdem formulis loquendi, religiosam professionem, habitum, fraternitatem, obedientiam, et cætera similia, huic statui ac aliis religionibus attribui. Sic Alexander III, in principio suæ Bullæ: *In Ecclesiasticis gradibus* (ait) *generationes justorum per tempora sibi succedunt, judicans statum illum ad gradus ecclesiasticos pertinere; et infra: In habitu et conversatione religionis, sub unius magistri statuerunt obedientia commorari; et infra: A Sede Apostolica requisistis, ut vos tanquam peculiare filios in defensionem vestram, et locum, in quo caput ordinis factum fuerit, in jus, et proprietatem sanctæ Romanæ Ecclesiæ suscipere deberemus; et infra: Ordinem vestrum auctoritate Apostolica confirmantes, etc.; et infra: Inter ea, quæ in professionis vestre ordine statutum est observari, primus est, ut sub unius magistri obedientia, in communi humilitate absque discordia, sine proprio vivere debeatis.* Et statim adducit exemplum primitivæ Ecclesiæ, quod,

ut Sancti docent, omnes religiones imitatae sunt, et statim adjungit votum continentiae conjugalis. Et infra prohibet, post factam professionem *redire ad seculum, vel ad alium ordinem transire sine magistri licentia; et infra declarat, has personas frui privilegio canonis.* Similia verba reperiuntur multa in aliis bullis, quarum fragmenta prædictus auctor refert, quæ omitto, quia ejusdem rationis sunt.

12. *Item ex regula ipsa.* — Ex fragmento autem regulæ hæc adnotanda censui. Primum, refertur ibid., n. 17 et 18, longam disceptationem Archiepiscoporum et Episcoporum circa illum ordinem factam fuisse, qui (dicitur ibi) *cum magno gaudio et celebritate ordinem sanctum, et confirmatione dignum acceptarunt, atque ita Summum Pontificem illum confirmasse.* Numero autem 21 ponuntur tria vota, quæ ab his militibus emittuntur, et subditur statim, n. 22: *Prædicta autem tria, ut veræ, et perfectæ charitatis complementum sunt instituta.* Quibus verbis aperte significatur, hunc esse statum perfectionis; ne autem quis dicat sermonem esse de substantiali tantum perfectione charitatis, subditur statim: *Cum enim perfecta charitas foras omnem abiciat timorem, et prædicti fratres, pro exaltatione Christianæ fidei, et fratrum defensione personas, et res universas diversis periculis, et martyriis indifferenter exponant, Deum tota mente, et totis viribus, et proximum sicut se ipsos diligere comprobantur.* Constat enim hanc charitatis perfectionem, quæ foras mittit timorem, et quæ ita omnia contemnit propter Deum, non esse communem, sed excellentem ac religiosam. Denique in discursu illius regulæ multa traduntur, quæ, si serventur, magnam quidem perfectionem afferent; et sine profectu in perfectione servari non possunt; ergo signum est professionem illius regulæ esse statum perfectionis, quia et modus vivendi stabilis est, et a Pontifice probatur, ac votis firmatur, et ad perfectionem ducit; cum ergo non sit status Episcopalis, erit religiosus, quia non est alius status perfectionis.

13. *Concluditur ratio fundamentalis ipsius opinionis affirmantis.* — Atque hinc tandem manifesta relinquitur fundamentalis ratio pro hac sententia; nam hic ordo est verus status perfectionis; ergo est verus status religionis; ergo ejus membra sunt veri religiosi. Prima consequentia probata jam est, et secunda est per se nota, quia verus status religionis non est nisi in singulis personis. Antecedens autem probatum est ex verbis regu-

læ, et declaratur amplius, quia hic status non est vitæ ordinariæ et communis observandorum præceptorum; sed etiam sublevatur ad observanda consilia, non utcumque, sed cum vera traditione totius hominis, totiusque vitæ ejus ad obsequium Dei, et in actu satis difficili, qualis est vitam pro defensione honoris et Ecclesiæ ejus tot periculis ac laboribus exponere. Ac denique cum obligatione perpetua ad illa tria magna consilia, paupertatis, castitatis et obedientiæ, quatenus ad illum finem accommodata sunt, et sufficiunt; ergo est status perfectionis.

14. *Declaratur hæc ratio discurrendo per singula tria vota substantialia.* — Quia vero in his votis, et præsertim castitatis, opposita opinio n. 8 maxime hæret, amplius in hoc puncto explicanda est dicta ratio. Ponderanda ergo sunt illa ultima verba in fine præcedentis numeri posita: Quatenus ad talem finem accommodata sunt, et sufficiunt. Quia, ut recte Navarrus, Covarr. et alii advertant, non est de ratione status religiosi in communi sumpti, ut summam paupertatem vel obedientiam profiteatur, alioqui vix ulla esset vera religio; et saltem hæc religiones, de quibus agimus, etiam quoad illam partem, qua ex clericis constant, non essent veræ religiones, quod nullus audebit concedere; sequela autem patet, quia etiam illi non profitentur summam paupertatem vel obedientiam, sed juxta suam regulam. Ergo unaquæque religio determinat sibi certum modum et mensuram circa materiam horum votorum; hæc autem non potest melius aliunde sumi, quam ex fine religionis; quia omnes res morales ex fine sortiuntur media et speciem, modum et formam; hæc autem vota sunt media ad perfectionem; unde sicut perfectio in tali religione quæritur determinate in tali actione, quæ est scopus proprius illius religionis, ita etiam vota et eorum materiæ debent illi accommodari. Cum ergo hæc religiones, etiam quoad milites, hæc vota usurpent, cum debita mensura ac modo, respectu sui finis, et finis alias sit sufficiens ad perfectionem, ut in c. 3 probatum est, nihil illis deesse potest ad veritatem religionis.

15. *Prædictam rationem non videre concludere quoad votum castitatis.* — At enim dicit aliqui rationem hanc optime satisfacere pro voto paupertatis et obedientiæ, de quibus profecto nulla potest esse ratio dubitandi, si de institutione, non de usu loquamur, ut loquimur. Pro voto autem castitatis non videri sa-

tisfacere; nam inter hoc votum et reliqua est notanda differentia, quod materia castitatis non videtur recipere moderationem, seu divisionem, nam tota materia ejus, quæ est contra matrimonium, non est consilii, sed præcepti; solum continentia a matrimonio et usu ejus est in consilio tantum; et ideo, si quis vovet castitatem, quæ est in consilio, necessario vovet totam castitatem, vel saltem tenetur servare totam castitatem, quia ex tali voto tenetur non consummare matrimonium et consequenter vel ex eodem voto, vel saltem ex naturali jure tenetur omnino castus esse; si autem non vovet castitatem quoad abstinentionem a matrimonii copula, non amplectitur consilium castitatis, nam castitas conjugalis non est in consilio, sed in præcepto. Cum ergo ad statum perfectionis necessarium sit vovere castitatem, quæ est in consilio, non potest dividi hoc votum ex parte materiæ, ita ut ad perfectionem sufficiat. Quod non est in aliis duobus, quia potest quis vovere paupertatem et obedientiam quatenus in consilio sunt, et tamen non vovere omnia quæ in ea materia sunt in consilio, quia non est necessarium ad perfectionem sequi omnia consilia.

16. *Tria explicanda pro objectione proxima.* — Explicanda ergo sunt tria: primum, quomodo castitas conjugalis accommodata sit huic instituto; secundum, quomodo sufficiens ad statum religiosum; tertium, quomodo tale votum sit de materia consilii. Primum in regula et bullis citatis insinuat, et ex ipso fine, et actionibus ad illum necessariis non obscure intelligitur. Dum enim finis illius instituti sit agere justum bellum pro fidei defensione, non potest natura sua non esse multis periculis humanis expositus, considerata hominis fragilitate. Quia necesse est ut inter frequentes occasiones milites versentur; item necessarium est ad conservandas corporis vires pro laboribus belli sustinendis, illud abundantius reficere, et robustius reddere, quod vix potest fieri, quin simul aculei carnis et sensualitatis augeantur. Deinde pro ratione status et muneris, hæc personæ non possunt in claustris vivere, nec ordinarie et ex regula asperioribus vestibus uti, nec denique applicare alia media ad castitatem servandam moraliter necessaria. Quia ergo status religiosus ita debet ad opera perfectionis in ordine ad aliquem finem obligare, ut non implicet homines periculis peccandi, ideo, considerata ratione illius finis et status, castitas conjugalis videtur accommodatissima.

17. Deinde erit talis castitas sufficiens, si fini illius religionis seu instituti per eam satisfiat. Quod ergo satisfiat, sic patet, quia finis illius instituti non est contemplari, nec contemplata aliis tradere, nec spiritualibus ac internis exercitiis impensius vacare, ad quos fines necessaria est perfecta custodia castitatis. Et de his loquebatur Paulus, cum dicebat: *Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt; qui autem cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi;* quia illa sollicitudo revera impedit prædictos fines spirituales, et consequenter perfectionem status, qui ad illos ordinatur. At horum militum status ordinatur ad serviendum Deo in actibus externis, et re militari, ad quem finem non est absolute necessaria castitas, quæ excludat conjugium; nam, licet quis uxorem habeat, potest cum tota perfectione necessaria debitis temporibus militiæ vacare; ergo ad talem statum sufficiens esse potest votum castitatis conjugalis.

18. *Primus modus explicandi parum sufficiens.* — *Secundus modus explicandi.* — Quod denique hoc votum aliquo modo sufficiat, ut consilium castitatis in tali statu aliquo modo servari dicatur, explicari potest, primo, quia offerre Deo, et voto consecrare castitatem alioqui necessariam, consilium est; sed hoc non videtur satis, quia illud non est profiteri castitatem quæ sit in consilio, sed solum est facere opus consilii in vovendo. Secundo ergo explicatur, quia ex vi voti castitatis tenetur hic religiosus abstinere ab uxore, quæ est materia consilii castitatis, quia, secluso voto, abstinere a tali usu non esset præceptum. Assumptum patet, quia hi milites tenentur multis temporibus separari ab uxoribus, ut militiæ intersint; et uxores etiam hoc patienter ferre, de quo debent a principio admoneri ante matrimonium, si veri jam religiosi sunt, vel postea, quando consentiunt ut religiosi fiant. Quæ explicatio non displiceret, si sufficienter probaretur hanc obligationem nasci in his militibus ex voto castitatis; at hoc facile negabitur, sed nasci dicitur ex voto obedientiæ, vel ex regula. Et potest hoc suaderi, quia, licet hi milites aliquando forte peccent, non eundo ad bellum, contra obedientiam, aut contra justitiam, si tenentur ratione stipendii, vel commendæ adire, non tamen peccabunt contra votum castitatis, etiamsi illo tempore suis uxoribus utantur; ergo signum est non obligari ad eundem in bellum ex voto castitatis. Antecedens patet ex bullis, et instituto ipsorum qui solum vovent castitatem conju-

galem; sed ille actus non est contra castitatem conjugalem, ut per se patet; ergo non est contra votum. Imo, licet militiam debito tempore omittant ob amorem uxoris, vel ob nimiam libidinem, aut affectum rei uxoriæ, licet peccent contra justitiam, vel obedientiam, ratione actus præcepti a quo impediuntur, non tamen videntur peccare contra castitatem conjugalem, et consequenter nec contra votum.

19. Sed nihilominus probabile mihi est, eos peccare contra castitatis votum, saltem quando debitam militiam omittunt ex affectu ad rem uxoriæ, quia jam tunc ille affectus in tali persona non solum est contra justitiam vel obedientiam, sed est contra castitatem; quia est intemperatus affectus libidinis, quia licet de se mala non sit, ex indebito modo potest affectus ejus esse malus; et quamvis videatur illa malitia consistere in hoc, quod est causa alterius mali, seu omissionis, tamen non solum est malus ille affectus, quia causa est, sed etiam quia in se inordinatus est; non enim ideo est inordinatus quia est causa, sed quia est inordinatus, ideo est causa; effectus ergo non confert, sed indicat malitiam, quæ in illo affectu non est alia nisi intemperantiæ contra castitatem; ergo actus libidinis ex illo affectu procedens, etiamsi sit cum propria uxore, contra castitatem est, quia in illa delectatione ultimus finis constituitur; ergo eadem ratione est contra votum castitatis talis personæ, quia votum castitatis conjugalis, licet non prohibeat usum castum propriæ uxoris, impedit nihilominus omnem usum intemperatum illius; sic enim omnis usus uxoris propriæ, vel contra debitum ordinem aut modum, aut propter solam voluptatem, est contra votum castitatis conjugalis, licet sit magis vel minus grave peccatum pro ratione materiæ. Quocirca, licet votum castitatis conjugalis in aliis personis non habentibus talem statum non inducat talem obligationem, quia in eis talis affectus non esset malus nec nimius, in persona nihilominus, quæ illum statum per tale votum simul cum aliis profitetur, usus ille est castitati contrarius; atque ita necesse est ut votum solius castitatis conjugalis in tali statu factum aliquam continentiam comprehendat, quæ simpliciter sit in consilio, et non in præcepto.

20. Potest etiam hoc alio exemplo seu actu declarari; quia verisimillimum est obligari hos milites ex vi suæ professionis ad ita moderandam rem uxoriæ, ut per illam non extenuentur viribus sibi ad militiam necessariis. Nam